

POPA TANDA *DE ION SLAVICI*

a.) Definirea speciei

Nuvela (termenul provine din fr. nouvelle , it. novella - ,, noutate , nuvela ,,) se poate defini incepand cu secolele al XIV- lea si al XV- lea , ca naratiune in proza , uneori si in proza - de ex . Nuvela in proza a lui La Fontaine - ,cu un singur fir epic , urmarind un conflict unic , concentrat ; prsonajele , nu prea numeroase , sunt caracterizate succint , in functie de contributia lor la desfasurarea actiunii .

b.) Caracterizarea nuvelei

Nuvela prezinta de cele mai multe ori :

- fapte verosimile;
- un singur conflict ;
- intriga riguros construita ;
- tendinta spre obiectivare ;
- accentul pus mai mult pe definirea personajului .

Nuvela Popa Tanda , scrisa in 1873 dar publicata abia in 1875 in revista ,, Convorbiri literare ,, , este inclusa in volumul de debut ediorial ,, Novele din popor ,, , aparut in 1881 . Popa Tanda face parte din categoria nuvelor inspirate din lumea satului ardelenesc , cu deznodamant fericit (ex. La crucea din sat , Gura satului , Scormon) . I. Slavici reconstituie veridic , realist universul rural , printr-o tehnica de sorginte dickensiana , aceea a aglomerarii detaliilor semnificative . Prin nuvelele sale , I.Slavici pune bazele asa - numitului ,, realism poporan ,, .

Nuvela este , potrivit lui Pompiliu Marcea , o ilustrare a ideii morale ca ,, omul sfinteste locul ,, , ca ,, viata merita sa fie traita prin placerile firesti pe care le ofera ,, .

c.) Titlul nuvelei

Titlul nuvelei este constituit din substantivul ,, popa ,, si substantivul propriu ,, Tanda ,, , porecla data preotului randafir de satenii din Saraceni , un derivat regresiv de la verbul ,, a tandali ,, .

d.) Structura compozitionala

Nuvela are o structura clasica , prezentand toate momentele specifice subiectului .

1.) Incipitul nuvelei , in care se contureaza si expozitiunea , este unul pregatitor , de tip captatio benevolentiae . In acest prim moment , I.Slavici isi prezinta direct protagonistul , infatisandu-l atat unele insusiri (,, correct , drept , aspru , intrand in conflict cu satenii si cu protopopul) , cat si originea (,, ... este unul din cei 2 copii ai dascalului Pintilie din Butucani ,,) . Tot acum este fixata coordonata spatiala - satul Saraceni , asezat in Valea Seaca , un sat cu nume predestinat , in care casele arata jalnic , curtile nu au garduri , biserica sta sa cada , iar pamanturile se paraginiseră . Preotul constata de la inceput saracia lucie a oamenilor si , implicit , a satului , dar se hotaraste sa ramana in localitate si sa-l schimbe pe sateni . Aceasta hotarare constituie si 2.) intriga actiunii , cauza care declanseaza desfasurra intamplarilor ulterioare .

3.) Desfasurarea actiunii cuprinde un lant de evenimente ce ilustreaza ideea de

reminiscenta confucianista potrivit careia orice individ are datoria morala de a tinde spre perfectiune individuala .

Pentru a face din din saraceni oameni harnici , parintele Trandafir incepe cu predica , impresionandu-l , dar fara efecte in plan practic , continua cu sfatul , cu batjocura si cu ocara , dar totul este zadarnic . Mai mult de atat , satenii , deranjati de insistentele preotului vor sa scape de el , dar episcopul ii da dreptate lui Trandafir si nu-l muta in alt sat .

Dezamagit de lipsa de reactie a saracenilor , preotul procedeaza in mod mai practice , oferind exemplul personal . Mai intai isi repara casa , isi imprejmuieste curtea cu gard , face cateva straturi pe care cultiva zarzavaturi , apoi seamana porumb pe langa gard , folosindu-se de un plug , un cal si 2 boi imprumutati de la 2 sateni . Incepe sa-si gospodareasca terenurile de la marginea satului si , din zestrea sotiei , isi cumpara un car si 2 cai , cu care , ajutat de clopotar , isi lucreaza pamanturile . Parintele Trandafir se apuca de impletit lese , din care mai si vinde , reusind sa-l antreneze la aceasta munca si pe unii dintre sateni . Aceasta este o dovada ca treburile se misca si incercarile lui Trandafir incep sa-si arate roadele .

4.)Situatia dificila este depasita , actiunea atingand astfel cota ei maxima , **punctual culminant** .Asa se explica faptul ca partea a treia a nuvelei ne infatiseaza parca un alt spatiu , un alt decora decata cel de la inceput , o imagine rasturnata a satului Saraceni , devenit de nerecunoscut . Din departare s zaresc o biserica frumoasa , gradinile intesate cu pomi , scoala , primaria si casele instarite si curate ale satului .

5.)**Deznodamanul** il aduce in prim plan pe acelasi preot Trandafir care , desi trecuse prin nenumarate intamplari , este la fel ca la inceput ,, verde , vesel si harnic ,, . Timpul nu l-a iertat inasa nici pe el , parul si barba carunte tradandu-l varsta . El a devenit bunic , ii rasfata pe nepoti si traieste la batranete satisfactia ca a reusit sa-l schimbe pe saraceni .

TIPOLOGIA

Lumea aparte a nuvelei Popa Tanda a lui I.Slavici este creionata si prin intermediul personajelor , care o populeaza si o reprezinta . Astfel , exista un personaj principal , un personaj eponim , cel a carui porecla da titlul nuvelei , preotul Trandafir - popa Tanda , personaje secundare - satenii (personaj colectiv) , preoteasa , clopotarul Cozonac , Marcu Florii Cucului , Mitru Catanas - sau episodice - Mariuca , Ileana , Trandafirica , Costel , familia preotului .

Protagonistul nuvelei este preotul Trandafir , present in toate momentele actiunii si infatisat in evolutia sa . Fiind unul dintre cei 2 copii ai dascalului Pintilie , Trandafir devine preot , isi intemeiaza o familie in care la un moment dat se aflau ,, 3 copii mici , al patrulea de lapte ,, si isi profesaza meseria aproape 2 ani la Butucani , satul natal . In urma unor dispute cu enoriasii , este mutat in Saraceni , un sat care-si merita numele , avand in vedere aspectul lui si starea materiala a locuitorilor .

Personajul este rezultatul combinarii a 2 procedee de caracterizare :
- caracterizarea directa realizata de narator inca din expozitie . Prezentarea naratorului omniscient este una obiectiva , I.Slavici relevand deopotriva calitatile personajului (,, un om bun ; a invatat multa carte si canta mai frumos decata chiar raposatul tatal sau ,, ; este ,, harnic si grijitor ,,) cat si defectele (rigiditatea in relatiile cu semenii sai) .

Aceste insusiri si defecte sunt infatisate in continuare in opera si indirect , prin faptele si prin atitudinea acestuia sau prin felul sau de a vorbi . Numit preot in Saraceni ,

analizeaza situatia cu luiditate si isi da seama ca trebuie ,, sa faca din poporenii sai oameni harnici ,, .

Cu o energie iesita in comun si cu o uimitoare tenacitate , preotul Trandafir isi incepe actiunea prin predici care impresioneaza pe ascultatori , dar n-au nici o consecinta practica . Preotul isi diversifica apoi strategiile : ocara , vorba muscatoare , ironia . Nu se schimba insa nimic deoarece preotul este perceput de sateni ca o persoana din afara comunitatii . Trandafir intelege ca singura modalitate de a-l schimba pe enoriasi este exemplul personal . El adopta modul de influenta ,, din aproape in aproape ,, , determinandu-l pe sateni sa deina receptivi la nou .

Daca atitudinea satenilor fata de preot este oscilanta si evolueaza de la toleranta la ostilitate si apoi la acceptare si chiar la admiratie , cea a naratorului este constanta . Preotul Trandafir , tip odiseic , complex , labirintic , imprevizibil . Este un personaj oglinda ce ,, exprima permanent conceptia , punctual de vedere al autorului .

STILUL

Incepand cu sec . XX si cu formalismul rusesc s-a facut o distinctie clara intre naratiunea ca povestire (= fabula , trama , diegesis) si naratiunea ca discurs (= discurs narativ) . Discursul narativ , care exprima viziunea naratorului asupra celor relatate , presupune abordarea catorva aspecte specifice:a.) spatiul si timpul naratiunii ,b.) modalitatea d construire a textului literar (= viziunea , punctual de vedere asupra povestirii) .

a.) Spatiul naratiunii sugerat de cele 2 descrieri , de la inceputul si de la sfarsitul nuvelei prezentate in opozitie , apartine mediului rural , infatisand un décor tipic satului de munte . Satul , ce aminteste de Brostenii lui I.Creanga , este inchis intre munti si ascunde case prevazute cu acoperis din paie si fan , cu cuptor , cu prisma batraneasca . Descrierea initiala sugereaza saracia ; in antiteza , finalul nuvelei dezvaluie imaginea unui sat de nerecunoscut , u gradini indesate de pomi , cu cas ingrijite , cu biserica si scoala .

Naratiunea nu se desfasoara numai intr-un spatiu , ci si intr-un anumit timp .

Timpul evenimential , timpul naratiunii este oarecum vag sugerat . Este perioada patrunderii in lumea satului a relatiilor noi , capitaliste , care le ofera satenilor posibilitatea valorificarii bunurilor materiale . Nucleele (alcatuite dintr-un lant de microactiuni - tip) sunt prezentate prin inlantuire intr- ordine temporală , o ordine continua si cronologica .

b.) Avand in vedere relatia autor - narrator - personaj , putem spune ca in aceasta nuvela exista o focalizare zero (= naratie non- focalizanta) , o naratie cu autor omniscient . Utilizarea persoanei a -III-a precum si non-identitatea dintre narrator si personaj sugereaza existenta unui regim narativ heterodiegetic .

Creator al asa numitului ,, realism poporal ,, , I.Slavici cultiva permanent oralitatea, cre reprezinta calitatea stilului unei opere beletristice de a parea vorbit, prin folosirea unor elemente de limba vorbita . Oralitatea este asigurata de : - placerea paremiologica , folosirea proverbelor si zicatorilor ;

- prezenta masiva a constructiilor exclamative sau interogative care contin vocative , imperative ori interjectii ;
- alternarea vorbirii directe cu vorbirea indirecta sau cu asa numitul stil

indirect liber ;
- intrebuintarea unui numar impresionan de regionalisme sau cuvinte si expresii populare .